

EUROOPA KOHTU OTSUS

9. august 1994*

Kaupade vaba liikumine – Maksurežiim Prantsusmaa ülemeredepartemangudes –
Kohtuotsuse *Legros jt* ulatus – Otsuse 89/688/EMÜ kehtivus

[...]

Liidetud kohtuasjades C-363/93, C-407/93, C-408/93, C-409/93, C-410/93 ja C-411/93,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Cour d'appel de Paris eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

René Lancry SA

ja

Direction générale des douanes,

samuti Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Tribunal d'instance de Saint-Denis (Réunion) eelotsusetaotlused nimetatud kohtus pooleliolevates menetlustes järgmiste poolte vahel:

Dindar Confort SA

ja

Conseil régional de la Réunion,

Direction régionale des douanes de la Réunion,

ning

Christian Ah-Son

ja

Direction régionale des douanes de la Réunion,

Conseil régional de la Réunion,

ning

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Paul Chevassus-Marche

ja

Direction régionale des douanes de la Réunion,

Conseil régional de la Réunion,

ning

Conforéunion SA

ja

Conseil régional de la Réunion,

Direction régionale des douanes de la Réunion,

ning

Dindar Autos SA

ja

Conseil régional de la Réunion,

Direction régionale des douanes de la Réunion,

eelotsuse tegemiseks EMÜ asutamislepingu artiklite 9 et seq tõlgendamise küsimuses ning nõukogu 22. detsembri 1989. aasta otsuse 89/688/EMÜ dokimaksude kohta Prantsusmaa ülemeredepartemangudes (EÜT 1989, L 399, lk 46) artikli 4 kehtivuse küsimuses,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco ja D. A. O. Edward (ettekandja), kohtunikud C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

kohtujurist: G. Tesauro,

kohtusekretär: vanemametnik D. Louterman-Hubeau,

võttes arvesse kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- René Lancry SA, esindajad: advokaadid Christian Charrière-Bournazel, Philippe Champetier de Ribes ja Jean-Pierre Spitzer, Cour de Paris, ning advokaat Pascal Dubois, Limoges,
- Äriühingud Dindar Confort, Conforéunion ja Dindar Autos, esindajad: advokaadid Jean-Claude Bouchard, Charles-Étienne Gudin ja Thierry Vialaneix, Hauts-de-Seine,
- Prantsuse valitsus, esindajad: välisasjade sekretär Jean-Louis Falconi ja välisasjade nõunik Catherine de Salins,
- Hispaania valitsus, esindajad: õigusalase ja asutustevahelise koordineerimise peadirektor Alberto José Navarro González ja riiklik esindaja Euroopa õiguse asjade talitusest Rosario Silva de Lapuerta,
- Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: õigustalituse juhataja Ramon Torrent ja õigustalituse nõunik Cristina Giorgi,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnik Blanca Rodriguez Galindo ja õigustalituse juures tegutsev liikmesriigi ametnik Virginia Melgar,

arvestades suuliseks menetluseks koostatud ettekannet,

kuulanud 27. aprilli 1994. aasta istungil ära René Lancry SA, keda esindasid advokaadid Christian Charrière-Bournazel, Jean-Pierre Spitzer ja Pascal Dubois, äriühingute Dindar Confort, Conforéunion ja Dindar Autos, keda esindasid advokaadid Jean-Claude Bouchard, Charles-Étienne Gudin ja Thierry Vialaneix, Réunion'i regiooni, keda esindas advokaat Pierre Soler-Couteaux, Strasbourg, Hispaania valitsuse, keda esindas Rosario Silva de Lapuerta, Euroopa Liidu Nõukogu, keda esindas Ramon Torrent, ning Euroopa Ühenduste Komisjoni, keda esindas Virginia Melgar, suulised märkused,

kuulanud 28. juuni 1994. aasta istungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Oma 7. juuli 1993. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. juulil 1993, esitas Cour d'appel de Paris (apellatsioonikohus) Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuse küsimuse nõukogu 22. detsembri 1989. aasta otsuse 89/688/EMÜ dokimaksude kohta Prantsusmaa ülemeredepartemangudes (EÜT 1989, L 399, lk 46; edaspidi „dokimaksude otsus“) kehtivuse kohta. Oma otsustega 23. augustist 1993, mis saabusid Euroopa Kohtusse 1. oktoobril 1993, esitas Tribunal d'instance de Saint-Denis' (Réunion) Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kaks

eelotsuseküsimumust asutamislepingu artiklite 9 et seq tõlgendamise ja dokimaksude otsuse kehtivuse kohta.

2. Need küsimused kerkisid kohtuasjades, mis puudutasid nõudeid dokimaksudena (*octroi de mer*) sisse nõutud summade tagasimaksmiseks.
3. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et asutamislepingu jõustumise ajal nõuti Prantsusmaa ülemeredepartemangudes dokimaksude maksmist. Need kehtisid kõigi kaupade suhtes hoolimata päritoluriigist, sealhulgas Prantsusmaalt (emamaalt) pärit kaupade suhtes nende sisenemisel mõnda ülemeredepartemangu. Teisalt ei olnud dokimakse ega ühtegi samaväärset siseriiklikku maksu kehtestatud vastavast regioonist pärit kaupade suhtes. On üldteada fakt, et dokimakse koguti kahel eesmärgil: esiteks maksutulu suurendamiseks ja teiseks kohaliku majandustegevuse soodustamiseks.
4. Ajendatuna mitmetest kaebustest dokimaksude kohta, algatas komisjon 1984. aastal Prantsuse Vabariigi suhtes rikkumismenetluse. Hiljem otsustas komisjon menetluse peatada, eelistades otsida probleemile poliitilist lahendust, ning seoses sellega võttis komisjon vastu kaks otsust asutamislepingu artikli 227 lõike 2 ning artikli 235 alusel.
5. Esimene neist on nõukogu 22. detsembri 1989. aasta otsus 89/688/EMÜ, millega algatati Prantsusmaa ülemeredepartemangude kõrvalisele asukohale ning saarelisele asendile vastavate valikmeetmete programm (Poséidom) (EÜT 1989, L 399, lk 39; edaspidi „Poséidom otsus“). Nimetatud otsuse teises ja neljandas põhjenduses on esile tõstetud, et Prantsusmaa ülemeredepartemangud kannatavad tõsise struktuuralse mahajäämuse all, mida raskendavad mitmed piirangud, ning seetõttu on vaja suurendada ühenduse abi nende piirkondade majandusliku ja sotsiaalse arengu soodustamiseks.
6. Teine otsus on dokimaksude otsus, millega rakendatakse Poséidom otsuse maksukomponenti. Dokimaksude otsuse artikkel 1 näeb ette, et Prantsusmaa ametivõimud võtavad hiljemalt 31. detsembriks 1992 kasutusele vajalikud abinõud selleks, et sellal Prantsusmaa ülemeredepartemangudes kehtinud dokimaksud kohalduksid kõigi, nii regiooni sissetoodavate kui ka regioonis toodetavate kaupade suhtes. Artiklis 4 on sätestatud, et Prantsuse Vabariik võib säilitada kehtiva dokimaksude režiimi kõige kauem 31. detsembrini 1992, tingimusel et komisjoni teavitatakse igast ettepanekust dokimaksudele allutatud kaupade nimekirja täiendamise või maksumäärade tõstmise kohta ning komisjon võib sellele kahe kuu jooksul vastu vaielda.
7. Kohtuasjas C-163/90 *Administration des Douanes et Droits Indirects v. Legros ja teised* (1992) EKL I-4625 esitati Euroopa Kohtule mitu eelotsuseküsimumust asutamislepingu tõlgendamise kohta seoses maksuga, millel olid dokimaksu tunnused. Kõnealusel kohtuotsuses sedastas Euroopa Kohus, et kauba tolliväärtusega proportsionaalne maks, mida liikmesriik kogub teisest liikmesriigist imporditud kaupadelt selle tõttu, et kaubad sisenevad mõnda esimese liikmesriigi regiooni, kujutab endast imporditollimaksuga samaväärse toimega maksu ning seda isegi juhul, kui sama maksu nõutakse ka nendelt kaupadelt, mis tuuakse sellesse regiooni sisse sama riigi mõnest teisest osast. Siiski piiras Euroopa Kohus selle otsuse ajalist kehtivust.

8. Eespool viidatud kohtuasja *Legros jt* faktilised asjaolud pärinesid ajast enne *Poséidom* otsuse ja dokimaksude otsuse jõustumist. Järelikult ei puudutanud mainitud Euroopa Kohtu lahend nende otsuste tõlgendamist ega kehtivust.

Kohtuasja C-363/93 *Lancry* asjaolud

9. Martinique ei tooda ise jahu, seda kaupa on alati imporditud Prantsusmaalt (emamaalt), teistest ühenduse liikmesriikidest või Ameerika Ühendriikidest. 1974. aastal kehtestati Martinique's dokimaks jahule.
10. Äriühing René Lancry SA (edaspidi „Lancry“), mis turustab Martinique'es eelkõige Prantsusmaalt (emamaalt) pärinevat jahu, esitas kohtutesse mitu hagi. Tribunal administratif de Fort-de-France'i (halduskohtu) 2. aprilli 1985. aasta ja 25. aprilli 1989. aasta kohtuotsustega, mida kinnitas ka Prantsusmaa Conseil d'État 2. aprilli 1993. aasta otsus, saavutas Lancry nende otsuste tühistamise, millega kehtestati dokimaksumääraks 25% ja hiljem 20%. Nimetatud kohtuotsuste alusel maksti Lancry'le tagasi tühistatud dokimaksumäära ja varasemalt kehtinud 15%-lise maksumäära vahe. Seejärel pöördus Lancry Tribunal d'instance de Fort-de-France'i poole, et nõuda tagasi kogu rahasumma, mille äriühing oli samal perioodil dokimaksudena tasunud.
11. Samuti esitas Lancry hagi Direction générale des douanes vastu Tribunal d'instance du 7e arrondissement de Paris'sse, et viimaselt mõistetak vält kahjuhüvitis koos intressidega dokimaksu kehtestamise eest Martinique'i sissetoodavale jahule. Peale seda, kui kohus jättis nõude rahuldamata, esitas Lancry apellatsiooni.
12. Oma 7. juuli 1993. aasta otsuses leidis Cour d'appel de Paris, tuginedes eelmainitud otsusele kohtuasjas *Legros jt*, et enne dokimaksude otsuse vastuvõtmist ehk 22. detsembril 1989 kehtinud reeglite kohaselt kujutas Lancry turustatud jahu pealt alates 1974. aastast kogutud dokimaks tollimaksuga samaväärse toimega maksu, mis on vastuolus Rooma lepinguga. Seetõttu kohustas kohus kostjat Lancry'le tagasi maksuma kogu dokimaksu, mille äriühing oli tasunud turustatud jahult alates 1974. aastast kuni 22. detsembrini 1989.
13. Siiski märkis Cour d'appel, et Euroopa Kohus ei olnud võtnud seisukohta dokimaksude otsuse kehtivuse osas, ning esitas seetõttu Euroopa Kohtule järgmise eelotsuseküsimuse:

„Kas Euroopa Ühenduste Nõukogu, võttes Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 227 lõike 2 ja artikli 235 alusel 22. detsembril 1989. aastal vastu otsuse 89/688/EMÜ dokimaksude kohta Prantsusmaa ülemeredepartemangudes, oli õigustatud andma Prantsuse Vabariigile loa säilitada kuni 31. detsembrini 1992 riigis kehtiv dokimaksude režiim, mis Euroopa Ühenduste Kohtu 16. juuli 1992. aasta eelotsuse kohaselt kujutavad endast tollimaksuga samaväärse toimega makse?“

Kohtuasjade C-407/93 kuni C-411/93 *Dindar Confort, Ah-Son, Chevassus-Marche, Conforéunion ja Dindar Autos* asjaolud

14. 26. jaanuaril 1993 esitas äriühing Dindar Confort Tribunal d'instance de Saint-Denis'le avalduse, nõudes teatavate dokimaksudena tasutud summade tagasimaksmist koos

intressidega. Nimetatud summad oli äriühing tasunud kaupade impordilt pärast otsust kohtuasjas *Legros jt.*

15. 21. detsembril 1992 esitas Christian Ah-Son samale kohtule avalduse, milles ta nõudis 1992. aasta novembris dokimaksuna tasutud summa tagasimaksmist. Mainitud dokimaksu oli temalt nõutud ühe auto sissetoomise eest Réunion'i, mis oli valmistatud Saksamaa Liitvabariigis ja mille ta oli ostanud Prantsusmaal (emamaal).
16. 11. ja 12. veebruaril 1993 esitas Paul Chevassus-Marche samale kohtule avaldused, milles ta nõudis 3. detsembril 1992 Prantsusmaalt (emamaalt) pärit õllelaadungi pealt tasutud dokimaksude tagasimaksmist.
17. 10. märtsil 1993 esitas Conforéunion samale kohtule avalduse, nõudes 1992. aasta novembris Réunion'i sisse toodud kaupadelt dokimaksudena tasutud summa tagasimaksmist. Osa kõnealustest kaupadest pärines Prantsusmaa teistest regioonidest, osa teistest ühenduse liikmesriikidest ning viimane osa otse kolmandatest riikidest.
18. 26. jaanuaril 1993 ja 23. veebruaril 1993 esitas Dindar Autos samale kohtule avaldused, milles nõudis 1992. aasta juulist kuni detsembrini Réunion'i imporditud kaupadelt tasutud dokimaksudele vastavate summade tagasimaksmist. Osa kõnealustest kaupadest pärines Prantsusmaa teistest regioonidest, osa teistest ühenduse liikmesriikidest ning viimane osa otse kolmandatest riikidest.
19. Neid kohtuasju arutades peatas Tribunal d'instance de Saint-Denis kohtumenetluse ning esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuseküsimused:
 - „1) Kas EMÜ asutamislepingu artikleid 9 et seq, milles on väljendatud ühtse ühenduse tolliterritooriumi põhimõte, tuleb tõlgendada nii, et need keelavad liikmesriigil nõuda sellist maksu, mis on proportsionaalne kaupade tolliväärtusega ning mida kogutakse sama riigi teistest regioonidest pärinevatelt kaupadelt pelgalt selle tõttu, et need kaubad sisenevad riigi teatud regiooni, võttes arvesse ka seda, et kui selline maks kehtis kõnealusesse regiooni sissetoodavate teistest liikmesriikidest pärit kaupade suhtes, luges Euroopa Kohus selle imporditollimaksuga samaväärse toimega maksuks?
 - 2) Kas Euroopa Ühenduste Nõukogu 22. detsembri 1989. aasta otsuse (89/688/EMÜ) artikkel 4 on kehtiv osas, milles see lubab Prantsuse Vabariigil „säilitada kehtiv dokimaksude režiim kõige kauem 31. detsembrini 1992“ sealsamas sätestatud tingimustel, arvestades, et sel ajal kehtinud süsteemi kohaselt kogutud dokimaksud kujutasid endast imporditollimaksudega samaväärse toimega makse ning arvestades ka seda, et asutamislepingu artikli 227 lõike 2 esimese lõigu kohaselt on selles lõigus nimetatud asutamislepingu sätted, mille hulgas on ka kaupade vaba liikumist käsitlevad sätted, Prantsusmaa ülemeredepartemangudes kehtinud asutamislepingu jõustumisest alates?”
20. 19. oktoobri 1993. aasta määrusega, mis anti Euroopa Kohtu kodukorra artikli 43 alusel, on kohtuasjad C-407/93, C-408/93, C-409/93, C-410/93 ja C-411/93 kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides liidetud. 8. aprilli 1994. aasta määrusega, mis anti sama artikli alusel, on suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides nendele liidetud kohtuasjadele liidetud ka kohtuasi C-363/93.

21. Esimesena tuleb lahendada küsimus, kas selline maks nagu dokimaks kujutab endast tollimaksuga samaväärse toimega maksu, niivõrd kui see kehtib samast liikmesriigist pärit kaupade suhtes. Seejärel tuleb vastata küsimusele, kas dokimaksude otsus on kehtiv osas, milles see annab loa selline maks säilitada kuni 31. detsembrini 1992.

Asutamislepingu artiklite 9 et seq tõlgendamine (Tribunal d'instance de Saint-Denis esimene eelotsuseküsimus)

22. Esimeses küsimuses küsib Tribunal d'instance de Saint-Denis, kas selline maks, mis on proportsionaalne kaupade tolliväärtusega ning mida liikmesriik kogub kõigilt selle riigi mõnda piirkonda sisenevatelt kaupadelt, kujutab endast imporditollimaksuga samaväärse toimega maksu, arvestades, et seda maksu kogutakse kaupadelt, mis tuuakse regiooni sisse sama riigi teistest osadest.

23. Nõukogu on seisukohal, et kui dokimaksude režiim kehtib teistest Prantsusmaa osadest pärit kaupade suhtes, siis on tegemist üksnes seda liikmesriiki puudutava olukorraga. Sellest tulenevalt ei kohaldu antud küsimuses Euroopa Ühenduse esmane õigus, mis seab liikmesriikidele nendevaheliste suhete korraldamisel mitmesuguseid keelde. Veelgi täpsemalt, Hispaania valitsuse arvates saab kaupade vaba liikumist reguleerivaid asutamislepingu sätteid kohaldada vaid juhul, kui kahjustatakse ühendusesisest kaubandust, mistõttu asutamislepingu artiklid 9 et seq ei kohaldu juhul, kui kõnealused kaubad liiguvad ühest punktist teise ühe ja sama liikmesriigi territooriumil.

24. Selle argumendiga ei saa nõustuda.

25. Esiteks, Euroopa Kohus on oma otsustes järjepidevalt kinnitanud, et tollimaksude ja samaväärse toimega maksude keelamise põhjuseks on asjaolu, et igasugused rahalised tasud, mille maksmist nõutakse kaupade riigipiiri ületamisel, kujutavad endast takistust nende kaupade liikumisele (vt eelkõige 1. juuli 1969. aasta otsus liidetud kohtuasjades 2/69 ja 3/69 *Diamantarbeiders v. Brackfeld* (1969) EKL 211, 14. punkt).

26. Eespool viidatud kohtuasjas *Legros jt* sedastas Euroopa Kohus (16. punkt), et maks, mida kogutakse regioonide piiril kaupade sissetoomise tõttu liikmesriigi ühte regiooni, kahjustab ühenduse tolliterritooriumi ühtsust ning kujutab endast vähemalt sama ränka takistust kaupade vabale liikumisele kui liikmesriigi territooriumile sisenevatelt kaupadelt riigipiiril kogutav maks.

27. Regionaalse tollipiiri sisseseadmine kahjustab ühenduse tolliterritooriumi ühtsust samavõrra hoolimata sellest, kas selle piiri ületamisel nõutakse maksu tasumist kodumaistelt või teistest liikmesriikidest pärit kaupadelt.

28. Lisaks, see takistus kaupade vabale liikumisele, mille põhjustab nimetatud piiri ületamisel kodumaistelt kaupadelt kogutav maks, ei ole sugugi vähem tõsine, kui takistus, mille loob samalaadse maksu kogumine teisest liikmesriigist pärit kaupadelt.

29. Tolliliidu mõte seisnebki selles, et see hõlmab kogu kaubavahetust, nagu on sätestatud asutamislepingu artiklis 9, ning seetõttu peab ühenduse sees olema tagatud kaupade vaba

liikumine üleüldiselt, mitte ainult erinevate riikide vahel. Artiklid 9 et seq viitavad tõepoolest sõnaselgelt vaid kaubavahetusele liikmesriikide vahel, kuid selle põhjuseks on artiklite sõnastamisel aluseks võetud eeldus, et riigisisest ei ole tollimaksudele sarnaseid makse kehtestatud. Kuna selliste maksude puudumine on vältimatu eeltingimus kogu kaubavahetust hõlmava tolliliidu loomisele, tuleb asuda seisukohale, et artiklid 9 et seq keelavad ka selliste maksude kehtestamise.

30. Teiseks ei paista kõnealune olukord olevat selline, kus asjaolude kogumil oleks puutumus pelgalt ühe liikmesriigiga. Tegelikult, nagu ka Prantsuse valitsus on õigesti märkinud, saaks dokimaksu tunnustega maksu kogumise kvalifitseerida puhtalt siseriiklikuks küsimuseks vaid sellisel juhul, kui see maks kehtiks ainult samast liikmesriigist pärit kaupade suhtes. Vaidlust ei ole selle üle, et dokimaksud kehtivad kõigi kõnealusesse ülemeredepartemangu sisenevate kaupade suhtes nende päritolust sõltumata. Seetõttu oleks vastuoluline otsustada ühelt poolt, et dokimaks on samaväärse toimega maks, kui seda kogutakse teistest liikmesriikidest pärit kaupadelt, kuid teisalt möönda, et seesama maks ei kujuta endast samaväärse toimega maksu, kui seda kogutakse Prantsusmaalt (emamaalt) pärit kaupadelt.

31. Lõpetuseks, kuna selline maks nagu dokimaks kehtib kõigi kaupade suhtes ühtmoodi, oleks praktiliselt väga keeruline, kui mitte võimatu, eristada üksteisest kodumaise päritoluga kaupu ning teistest liikmesriikidest pärit kaupu. Näiteks ei tohiks kodumaiseks kaubaks liigitada sellist kaupa, mis on toodetud kõnealuses liikmesriigis, kuid sisaldab teisest liikmesriigist pärit osasid, ega ka kaupa, mis imporditakse riiki sisse ning hiljem toimetatakse ülemeredepartemangu. See viiks olukorrani, kus igal üksikul juhul – isegi samast riigist pärit kaupade sissetoomisel – oleks tarvis üle kontrollida, ega saabunud kaubad pärine tõepoolest mõnest teisest ühenduse liikmesriigist. Taoline kontroll suurendaks haldusprotseduuride mahtu ning põhjustaks täiendavaid viivitusi, mis oleksid juba iseenesest takistuseks kaupade vabale liikumisele.

32. Järelikult tuleb Tribunal d'instance de Saint-Denis esimesele küsimusele vastata, et selline maks, mis on proportsionaalne kaupade tolliväärtusega ning mida liikmesriik kogub kõigilt selle riigi mõnda regiooni sisenevatelt kaupadelt, kujutab endast imporditollimaksuga samaväärse toimega maksu ning seda mitte ainult juhul, kui maksu kogutakse teistest liikmesriikidest regiooni sisse toodavatelt kaupadelt, vaid ka juhul, kui maksu kogutakse sama riigi teistest osadest regiooni sisse toodavatelt kaupadelt.

Dokimaksude otsuse kehtivus (Cour d'appel de Paris küsimus ning Tribunal d'instance de Saint-Denis teine küsimus)

33. Cour d'appel de Paris oma küsimuses ning Tribunal d'instance de Saint-Denis oma teises küsimuses küsivad, kas dokimaksude otsus on kehtiv osas, milles see lubab Prantsuse Vabariigil säilitada kuni 31. detsembrini 1992 nimetatud otsuse vastuvõtmise ajal kehtinud dokimaksude režiim.

34. Prantsuse valitsus ja Hispaania valitsus, nõukogu ning komisjon on seisukohal, et tulenevalt asutamislepingu artikli 227 lõikest 2 ja artiklist 235 oli nõukogul õigus anda Prantsuse Vabariigile luba säilitada kõnealune maks kuni 31. detsembrini 1992.

35. Kõigepealt tuleb meenutada asutamislepingu artikli 227 lõike 2 sõnastust:

“Niipea kui käesolev leping on jõustunud, kohaldatakse Prantsusmaa ülemeredepartemangude ning Alžeeria suhtes käesoleva lepingu üld- ja erisätteid, mis käsitlevad:

- kaupade vaba liikumist;
- põllumajandust, välja arvatud artikli 40 lõige 4;
- teenuste liberaliseerimist;
- konkurentsieeskirju;
- artiklites 108, 109 ja 226 ettenähtud kaitsemeetmeid;
- institutsioone.

Käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamise tingimused määrab nõukogu oma otsusega ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal kahe aasta jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumist.

Ühenduse institutsioonid hoolitsevad käesoleva lepinguga, eeskätt artiklis 226 ettenähtud menetluste raames selle eest, et nende piirkondade majanduslik ja sotsiaalne areng saaks võimalikuks.”

36. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt (vt 10. oktoobri 1978. aasta otsus kohtuasjas 148/77 *Hansen v. Hauptzollamt Flensburg* (1978) EKL 1787, ja eespool viidatud kohtuotsus *Legros jt*, 8. punkt) tuleneb artiklist 227, et selle lõike 2 esimeses lõigus selgelt viidatud asutamislepingu sätted on Prantsusmaa ülemeredepartemangudes kehtinud asutamislepingu jõustumisest alates; samal ajal teiste sätete puhul jääb ka edaspidi, isegi pärast teises lõigus märgitud kaheaastase perioodi möödumist, võimalus võtta tarvitusele spetsiaalseid abinõusid vastamaks nende territooriumide vajadustele.

37. Artikli 227 lõige 2 annab sõnaselgelt nõukogule õiguse määrata ainult nende asutamislepingu sätete kohaldamise tingimused, mis ei ole lõike 2 esimeses lõigus loetletud, välistades sellega võimaluse kalduda kõrvale selles lõigus nimetatud sätete, sh kaupade vaba liikumist puudutavate sätete korra kohasest rakendamisest Prantsusmaa ülemeredepartemangudes. Artikli 235 tõlgendamine selliselt, et nõukogul on lubatud edasi lükata, olgugi et vaid ajutiselt, asutamislepingu artiklite 9, 12 ja 13 rakendumine Prantsusmaa ülemeredepartemangudes, tähendaks artikli 227 lõikes 2 kehtestatud põhimõttelise eristuse kõrvaleheitmist ning selle lõike esimeselt lõigult tõhusa toime (*effet utile*) röövimist.

38. Järelikult ei olnud nõukogul õigust dokimaksude otsusega lubada Prantsusmaal kehtima jätta dokimaksulaadne maks, mis kujutab endast tollimaksuga samaväärse toimega maksu ning on seetõttu hõlmatud asutamislepingu kaupade vaba liikumise sätetega.

39. Järelikult tuleb küsimuse esitanud kohtutele vastata, et dokimaksude otsus on kehtetu osas, milles see lubab Prantsuse Vabariigil säilitada kuni 31. detsembrini 1992 nimetatud otsuse vastuvõtmise ajal kehtinud dokimaksude režiim.

Käesoleva kohtuotsuse ajaline kehtivus

40. Prantsuse valitsus, keda toetab ka Réunion'i regioon, palub Euroopa Kohtult, et juhul kui dokimaksude otsus peaks kuulutatama kehtetuks, siis Euroopa Kohus piiraks sellise otsuse ajalist kehtivust, nagu ta tegi seda eespool viidatud otsuses kohtuasjas *Legros jt*. Prantsuse valitsuse arvates on antud juhul täidetud Euroopa Kohtu sätestatud tingimused sellise piirangu kehtestamiseks – esiteks, tõsiste majanduslike tagajärgede oht ja teiseks, ebamäärasus ühenduse õigusnormide ulatuse suhtes. Mis puudutab esimest tingimust, siis dokimaksude otsust tühistaval kohtuotsusel oleks rasked majanduslikud tagajärjed omavalitsusüksustele, kellele dokimaksud laekuvad, sest Prantsuse valitsuse arvamus kohaselt on kohtuasjas *Legros jt* Euroopa Kohtu poolt kehtestatud piirang seotud ainult ning ainuüksi siseriiklike õigusnormide alusel kogutavate dokimaksudega ning ei kehti dokimaksude otsuse artikli 4 alusel pärast 22. detsembrit 1989 kogutud maksude suhtes. Mis puudutab teist tingimust, tuletab Prantsuse valitsus meelde, et kohtuasjas *Legros jt* otsustas Euroopa Kohus, et dokimaksude eriomased tunnused ja ülemeredepartemangude erilised tingimused löid ebamäärase olukorra hindamaks selle maksu õiguspärasust ühenduse õiguse valguses; Prantsuse valitsuse arvates näis dokimaksude otsus selle ebamäärasuse kõrvaldavat.

41. Nende argumentidega ei saa nõustuda.

42. Esiteks tuleb meenutada, et käesolevas otsuses kuulutas Euroopa Kohus dokimaksude otsuse kehtetuks osas, milles see lubab Prantsuse Vabariigil säilitada dokimaksude režiim kuni 31. detsembrini 1992. Järelikult oli 22. detsembril 1989. aasta otsuse jõustumise kuupäevast kuni 31. detsembrini 1992 kogutud dokimaksudel täpselt sama õiguslik olemus kui enne nimetatud perioodi kogutud maksudel, see tähendab, et tegemist oli tollimaksuga samaväärse toimega maksuga, mida koguti siseriikliku õiguse normide alusel.

43. Eelnevast tulenevalt kohaldub kohtuotsuses *Legros jt* Euroopa Kohtu kehtestatud ajalise kehtivuse piirang ka nendele hagidele, milles nõutakse alates 22. detsembril 1989. aasta otsuse rakendumisest kuni nimetatud kohtuotsuse tegemise päevani 16. juulil 1992 dokimaksudena kogutud summade tagasimaksmist.

44. Teiseks tuleb märkida, et kohtujurist Jacobs tegi 21. novembri 1991. aasta ja 20. mai 1992. aasta arvamustes täielikult selgeks oma seisukoha, et dokimaksude otsus on kehtetu osas, milles see lubab säilitada otsuse vastuvõtmise ajal kehtinud dokimaksude režiimi. On tõsi, et kohtuotsuses *Legros jt* ei võtnud Euroopa Kohus seisukohta dokimaksude otsuse kehtivuse osas. Ent kohtuasjas *Legros jt* 31. märtsil 1992 toimunud kohtuistungil juhtis Prantsuse valitsus erilist tähelepanu sellele, et Euroopa Kohtul ei palutud kõnealuse eelotsuse taotluse raames otsustada dokimaksude otsuse kehtivuse üle. Seetõttu ei saanud Prantsuse Vabariik Euroopa Kohtu vaikimisest selles küsimuses mõistlikult järeldada, et dokimaksude otsus lubab riigil säilitada kehtinud dokimaksude režiimi ka peale 22. detsembril 1989.

45. Järelikult pärast 16. juulit 1992 ehk pärast otsust kohtuasjas *Legros jt* ei saanud Prantsuse Vabariik enam mõistlikult uskuda, et seda küsimust reguleerivad siseriiklikud õigusnormid olid kooskõlas ühenduse õigusega. Lisaks on kohalike võimude huvid piisavalt kaitstud tänu Euroopa Kohtu seatud ajalisele piirangule kohtuasjas *Legros jt*. Seetõttu ei ole tarvidust piirata käesoleva kohtuotsuse ajalist kehtivust.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule märkusi esitanud Prantsuse valitsuse ja Hispaania valitsuse ning Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kulude jaotuse siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Cour d'appel de Paris 7. juuli 1993. aasta otsusega ning Tribunal d'instance de Saint-Denis 23. augusti 1993. aasta otsustega esitatud küsimustele, otsustab:

- 1. Maks, mis on proportsionaalne kaupade tolliväärtusega ning mida liikmesriik kogub kõigilt selle riigi mõnda regiooni sisenevatelt kaupadelt, kujutab endast imporditollimaksuga samaväärse toimega maksu ning seda mitte ainult juhul, kui maksu kogutakse teistest liikmesriikidest regiooni sisse toodavatelt kaupadelt, vaid ka juhul, kui maksu kogutakse sama riigi teistest osadest regiooni sisse toodavatelt kaupadelt.**
- 2. Euroopa Ühenduste Nõukogu 22. detsembri 1989. aasta otsus 89/688/EMÜ dokimaksude kohta Prantsusmaa ülemeredepartemangudes on kehtetu osas, milles see lubab Prantsuse Vabariigil säilitada kuni 31. detsembrini 1992 nimetatud otsuse vastuvõtmise ajal kehtinud dokimaksude režiim.**

Due

Mancini

Moitinho de Almeida

Diez de Velasco

Edward

Kakouris

Joliet

Schockweiler

Rodriguez Iglesias

Grévisse

Zuleeg

Kapteyn

Murray

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 9. augustil 1994 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

R. Grass

O. Due